

Generalinė prokurorė Nida Grunskienė, atsižvelgusi į šių metų vasarą viešojoje erdvėje paskelbtą informaciją, susijusią su 2025 m. valstybinių brandos egzaminų vertinimu, kai Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetų (toliau – Komitetai) sprendimais buvo nuspręsta kiekvieno kandidato valstybinių brandos egzaminų, išskyrus lietuvių kalbos ir gimtosios kalbos bei literatūros, rezultatus padidinti 10 taškų, pavedė Generalinės prokuratūros prokurorams patikrinti šią informaciją ir spręsti dėl viešojo intereso gynimo priemonių taikymo. Dėl egzaminų rezultatų keitimo taip pat buvo gautas prokuratūroje ir piliečio pareiškimas.

Generalinės prokuratūros Viešojo intereso gynimo skyriuje atlikus tyrimą dėl šių metų valstybinių brandos egzaminų rezultatų vertinimo tvarkos ir procedūrų teisėtumo bei pagrįstumo, priimtas sprendimas atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemones dėl Komitetų sprendimų pridėti 10 taškų kiekvienam 2025 m. valstybinius brandos egzaminus, išskyrus lietuvių kalbos ir literatūros ir gimtosios kalbos ir literatūros brandos egzaminą laikiusiam kandidatui.

Tyrimo metu nustatyta, kad Komitetų posėdžio protokoliniai sprendimai ta apimtimi, kuria nuspręsta pridėti 10 taškų kiekvienam kandidatui (abiturientui), kuris dalyvavo matematikos, ekonomikos ir verslumo, filosofijos, geografijos ir istorijos, biologijos, inžinerinių technologijų, užsienio kalbų valstybiniuose brandos egzaminuose, prieštarauja imperatyvioms įstatymo nuostatoms, konstituciniams teisėtumo ir teisinio tikrumo principams.

Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad teisiškai Komitetų ydingų sprendimų galiojimas yra pasibaigęs, prokurorui nėra teisinio pagrindo taikyti viešojo intereso gynimo priemones ir kreiptis į Lietuvos vyriausiąją administracinę teisimą su abstrakčiu prašymu dėl norminių administracinių aktų – Komitetų posėdžių protokolinių sprendimų teisėtumo ištyrimo. Priimant sprendimą įvertina ir tai, kad šių metų valstybinių brandos egzaminų sesija yra pasibaigusi, egzaminus laikusių kandidatų darbai įvertinti, rezultatai patvirtinti ir paskelbti. Valstybinių brandos egzaminų rezultatų pagrindu įvyko priėmimas į aukštąsias ir kitas mokyklas, valstybinius brandos egzaminus laikę asmenys yra sudarę sutartis su mokymosi įstaigomis. Komitetų sprendimų panaikinimas sukeltų prielaidas peržiūrėti visą 2025 m. priėmimo į aukštąsias ir kitas mokymosi įstaigas procesą ir rezultatus, kas turėtų neabejotinai didelį poveikį jau susiklosčiusių santykių švietimo srityje stabilumui ir susiformavusiems į aukštąsias ir kitas mokyklas 2025 m. įstojusių asmenų lūkesčiams.

Nustatyta tvarka apie šį sprendimą yra informuotas minėtą pareiškimą pateikęs pilietis.

Prokuratūroje atlikto tyrimo metu taip pat buvo nustatyta, kad Valstybinių brandos

egzaminų vertinimo komitetų darbo reglamento nuostata, pagal kurią komitetas priima sprendimus dėl „atitinkamo valstybinio brandos egzamino išlaikymo ribos, t. y. slenkstinio, patenkinamo, pagrindinio bei aukštesniojo pasiekimų lygių ribų nustatymo“, prieštarauja aukštesnės galios teisės aktams – Švietimo įstatymo ir bendriesiems viešojo administravimo ir teisėkūros principams. Atsižvelgiant į prokuroro nustatytus viešojo intereso pažeidimus, apie šį sprendimą informuota Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, kuri įpareigota spręsti dėl priemonių nustatytiems teisės pažeidimams pašalinti taikymo.

Tuo tarpu Švietimo ir mokslo ministerija teigia, kad Prokuratūros sprendime, kurį gavo Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, nėra konstatuota, kad sprendimas visiems laikusiems pridėti dešimt balų yra neteisėtas. Teiginys apie „prieštaravimą imperatyvioms įstatymo nuostatoms, konstituciniams teisėtumo ir teisinio tikrumo principams“ minimas tik Generalinės prokuratūros pranešime spaudai, tačiau ne oficialiame ministerijos gautame sprendime. Oficialiu dokumentu ministerija visgi laiko prokuratūros nutarimą, o ne pranešimo spaudai tekstą.

Kodėl pasirinktas būdas visuomenei komunikuoti sprendimo turinio neatitinkančią žinutę, ministerija nesiima vertinti.

Prokuratūra konstatavo kitą aspektą – kad VBE vertinimo komitetų reglamento nuostata, pagal kurią komitetas priima sprendimus dėl valstybinių brandos egzaminų išlaikymo ribos, prieštarauja Švietimo įstatymui ir kitiems ministro įsakymams ir įpareigojo ministeriją imtis priemonių šiems teisės aktų pažeidimams pašalinti. Informuojame, kad teisės aktų pažeidimai pašalinti nedelsiant, VBE vertinimo komiteto reglamento 7.1 p. pripažintas netekusiu galios.

Atsižvelgdama į tai, kad VBE vertinimo komitetų veikla kelia klausimų dėl aiškumo, ministerija rengia VBE organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo pakeitimus. Projekte siūloma aiškiau apibrėžti vertinimo komitetų įgaliojimus ir funkcijas.

Sprendimas pridėti 10 taškų buvo grįstas visų valstybinių brandos egzaminų rezultatų statistine informacija ir mokinių mokymosi aplinkybių įvertinimu: pereita prie ugdymo pagal atnaujintas ugdymo programas, taip pat mokiniai laikė valstybinius brandos egzaminus, kurių reikalavimai buvo didesni nei ankstesniais metais.

Statistika rodo, kad šiemet nepridėjus 10 taškų, pavyzdžiui, prie matematikos valstybinio brandos egzamino rezultatų jo būtų neišlaikę 4 kartus daugiau mokinių nei pernai. Kitų dalykų egzaminų neišlaikiusių mokinių būtų 7-10 kartų daugiau nei pernai ir net 10-12 kartų daugiau nei pokovidiniu laikotarpiu.

Siekiant užtikrinti sąžiningą konkurenciją dėl valstybės finansuojamų vietų visiems stojantiejiems, buvo pakoreguota konkursinio balo skaičiavimo tvarka. Valstybinio brandos egzaminų įvertinimai buvo perskaičiuoti taikant korekcijas tikslinėms grupėms: šių ir

ankstesnių metų abiturientams, baigusiesiems tarptautinio bakalaureato programas, įgijusiesiems vidurinį išsilavinimą užsienyje arba pagal užsienio šalių ugdymo programas bei išlaikiusiesiems tarptautinius užsienio kalbų egzaminus. Šios korekcijos padėjo užtikrinti sąžiningą konkurenciją, priėmimo procesas įvyko sklandžiai.

